

МІСЦЕВІ ВИБОРИ

2020

УЗАГАЛЬНЕННЯ СУДОВОЇ
ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО
ПРИТЯГНЕННЯ ДО
АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА
КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Адміністративна відповідальність

33%

притягнуто до
відповідальності

663 постанови

48%

провадження закрито

948 постанов

19%

повернення матеріалів
на дооформлення

491 - закриття через
відсутність події і складу

178 -закінчення строків

279 - визнання
малозначними

Притягнення до відповідальності від загальної кількості справ

212-13 КупАП

Всього справ 687

Закрито 353

212-23 КупАП

Всього справ 156

Закрито 81

212-14 КупАП

Всього справ 363

Закрито 201

212-10 КупАП

Всього справ 363

Закрито 201

1

Невірно вказані персональні (паспортні дані) та інші дані особи, яку притягують до адмінвідповідальності

2

Недоліки, пов'язані з доказовою базою, а також явкою свідків особи, яку притягують до адмінвідповідальності

3

Проблеми із повноваженнями уповноважених осіб поліції (ст. 255 КУпАП) на складання протоколу та із визначенням підсудності справи відповідному суду (згідно з ч.1 ст. 276 КУпАП - справи розглядаються за місцем вчинення порушення)

4

Диспозиція є бланкетною, а в протоколі не зазначені норми виборчого законодавства України, які було порушено особою

Відсутні в реєстрі 0%

Стаття 212-8. Порушення права громадянина на ознайомлення з відомостями ДРВ, зі списком виборців, списком громадян, які мають право брати участь у референдумі

Стаття 212- 11. Ненадання можливості оприлюднити відповідь щодо інформації, поширеної стосовно суб'єкта виборчого процесу

Стаття 212-16. Замовлення або виготовлення виборчих бюлетенів понад встановлену кількість

Стаття 212-19 Відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або його безпідставне звільнення з роботи

Ст. 212-7 КУпАП

“Порушення порядку ведення Державного реєстру виборців, порядку подання відомостей про виборців до органів Державного реєстру виборців, виборчих комісій, порядку складання та подання списків виборців, списків громадян України, які мають право брати участь у референдумі, та використання таких списків”

- ❑ За вказаною статтею в реєстрі було опубліковано лише 1 рішення у справі [№ 455/1422/20](#), в якій було притягнуто до відповідальності за ч. 1 ст. 212-7 КУпАП інспектора з ведення військового обліку Топільницької сільської ради Старосамбірського району Львівської області та накладено на неї штраф у розмірі 340,00 грн.
- ❑ Так, судом було встановлено, що 25.10.2020 року інспектор не надала дані на особу про зміну місця реєстрації до відділу державного реєстру виборців Старосамбірської районної державної адміністрації Львівської області, чим порушила [ст.22 Закону України «Про державний реєстр виборців»](#), та вчинила правопорушення, передбачене ч.1 [ст.212-7 КУпАП](#), особа визнала свою вину.

ст. 212-9 КУпАП

“Порушення порядку ведення передвиборної агітації, агітації під час підготовки і проведення референдуму з використанням засобів масової інформації та порядку участі в інформаційному забезпеченні виборів”

В даній категорії опубліковано 24 остаточних рішення у справах, з них:

- у 6 справах осіб було притягнуто до відповідальності,
- в решті 18 - провадження у справі закрито.

Особливістю вказаної статті є те, що органи нацполіції не складають адмінпротоколи за вказаною статтею, оскільки такими повноваженнями наділені уповноважені особи **Національної рада України з питань телебачення та радіомовлення, Державного комітету телебачення та радіомовлення України та виборчих комісій**. Судова практика, яка свідчила би про складання адмінпротоколів уповноваженими особами із членів виборчих комісій відсутня.

- Поліція є неналежним суб'єктом справи— неналежна практика [346/4093/2](#),
№[328/2012/20](#), [,207/2619/20](#)

ст. 212-9 КУпАП

- Слід підкреслити, що розмір штрафів абсолютно не відповідає негативним наслідкам порушень, які вчиняються телерадіокомпаніями та підлягають перегляду в бік значного збільшення.
- Значна кількість матеріалів, направлених Нацрадою до судів, не завершилася остаточним судовим рішенням. Так, у справах № [760/23898/20](#), № [760/23900/20](#), № [760/23902/20](#) було повернено до Нацради матеріали щодо посадових осіб ТОВ “Новини 24 години”, канал «NEWSONE» для належного оформлення, адже ТОВ «Новини 24 години» оскаржили в судовому порядку результати позапланової виїзної перевірки. Аналогічні підстави повернення матеріалів до Нацради на доопрацювання у справі № [757/55622/20-п](#) щодо посадових осіб ТОВ «ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ «НОВІ КОМУНІКАЦІЇ», канал “ЗІК”.
- Після аналізу рішень прослідковується відсутність в матеріалах телеканалів прямих агітаційних закликів, проте наявність елементів прихованої агітації.

Справи за статтею 212-12 КУпАП
“Порушення права на користування
приміщеннями під час виборчої
кампанії”

В судовому реєстрі було опубліковано 1 рішення у вказаній категорії. Так, у справі № [718/2548/20](#) провадження щодо директорки районного будинку народної творчості та дозвілля було закрито за відсутності в діях особи складу адміністративного правопорушення, адже про оренду залу звернувся тільки один кандидат, фактів звернення інших кандидатів не було.

Стаття 212-14 Порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях

- Порушення встановленого законом порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях **громадянином**
- Порушення встановленого законом порядку розміщення агітаційних матеріалів чи матеріалів політичної реклами підприємствами - **розповсюджувачами реклами**

Стаття 212-14 Порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях

В судовому реєстрі опубліковано 363 постанов у справах за ст. 212-14 КУпАП,

- з яких у 162 справах осіб було притягнуто до відповідальності,
- у решті 201 справах провадження було закрито.

Найбільш поширеними справами даної категорії були справи щодо розміщення агітації в під'їздах будинків, на електричних стовпах, на зовнішній стороні будинків.

Виборчий кодекс на сьогодні прямо не передбачає заборони на розміщення агітації поза місцями та стендами для розміщення матеріалів передвиборної агітації виведеними для передвиборної агітації, тому відповідні порушення слід було кваліфікувати як порушення правил благоустрою. З іншого боку розгляд порушень адміністративними комісіями за статтею 152 КУпАП (Порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів) є неефективним, таким чином вимоги виборчого законодавства і Кодексу про адміністративні правопорушення в цій частині повинні бути синхронізовано зміненими.

Стаття 212-14 **Порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях**

У багатьох випадках приймалися рішення про звільнення осіб від відповідальності через малозначність та обмежитися усним зауваженням (наприклад, розміщення агітації на паркані дитячого садка (справа № [760/23458/20](#)), за рекламу на автобусній зупинці у справі (справа № [310/7655/20](#)), розміщення агітації на електричному стовпі (справа № [755/15773/20](#), № [755/15996/20](#), № [760/22360/20](#), № [759/21888/20](#)), за розклеювання агіток на зупинці громадського транспорту (справа № [753/16864/20](#), за розміщення агітації на фасаді будинку (справа № [755/15431/20](#)), або про закриття справи у зв'язку з відсутністю складу правопорушення (відсутні докази вчинення відповідною особою), розміщення агітації на рекламній конструкції, встановленій на міському будинку культури (справа № [328/2333/20](#)), за розміщення агітації в громадському транспорті (справа № [208/7291/20](#), № [180/1564/20](#)) та на автостанції (№ [568/1162/20](#)).

Справи за статтею 212-17 КУпАП “Ненадання копії виборчого протоколу”

- В реєстрі опубліковано 1 рішення у вказаній категорії. У справі за ст. 212-17 КУпАП № [362/5765/20](#) провадження було закрито за відсутністю складу адміністративного правопорушення, адже **протокол було складено неуповноваженою особою** (органи Нацполіції не мають повноважень складати адмінпротоколи за цією статтею).

Справи за статтею 212-18 КУпАП “Невиконання рішення виборчої комісії, комісії з референдуму”

- В судовому реєстрі опубліковано 1 рішення у справі за ст. 212-18 КУпАП. У справі № [756/13873/20](#) дії особи були помилково кваліфіковано за ст. 212-18 КУпАП, адже в діях особи по суті було порушення правил агітації (агітація на виборчій дільниці в день голосування), а не невиконання рішення комісії. Провадження у справі було закрито у зв'язку із відсутністю складу адміністративного правопорушення.

Справи за статтею 212-20 КУпАП “Порушення порядку опублікування документів, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, референдуму”

- В судовому реєстрі опубліковано рішення у 11 справах за ст. 212-20 КУпАП, з них у 4 справах осіб було притягнуто до адміністративної відповідальності, у решті 7 - провадження було закрито.

(!)Стаття 212-22. Публічне розголошення виборцем, учасником референдуму результатів волевиявлення в приміщенні для голосування
Так, за ст. 212-22 типовою помилкою при складанні протоколу є те, що протокол складається саме за фотографування бюлетеня.
Проаналізувавши всі 10 справ, у яких осіб було притягнуто до відповідальності, можна констатувати що у 9 із 10 випадків (справи № [243/10175/20](#), № [367/6937/20](#), № [359/8476/20](#); № [359/8475/20](#), № [552/5161/20](#); № [554/10283/20](#); № [554/10281/20](#) , № [569/20381/20](#); № [569/20200/20](#)) осіб притягнули до відповідальності за фотографування бюлетеня або ж за фотографування поєднане із подальшою демонстрацією фото бюлетеня на телефонному пристрої в приміщенні для голосування. Лише в 1 випадку (справа № [442/7530/20](#)) особу було притягнуто до відповідальності саме за публічну демонстрацію бюлетеня на дільниці. У всіх цих 10 справах на осіб було накладено штраф 1700 грн.

(!)Стаття 212-23. Пошкодження, приховування, знищення свого виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі або винесення його за межі приміщення для голосування
Характерною ознакою закриття провадження у вказаній категорії справ було те, що у 65 випадках провадження було закрито у зв'язку із малозначністю правопорушення та надання особам усного зауваження (ст. 22 КУпАП).

(!)Стаття 212-24. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, або діяльності суб'єкта виборчого процесу, процесу референдуму
Так, осіб було притягнуто до відповідальності за: видачу виборцям помилково по 6 бюлетенів, замість 4, чим своїми діями перешкоджала здійсненню виборчого права (справа № [196/1265/20](#)); особа зіпсував агітаційні матеріали (біл-борди) суб'єкта виборчого процесу шляхом заклеювання місця зображення цифри «3» наклейкою із зображенням цифри «8» (справа № [361/7532/20](#)); особа перебуваючи поблизу виборчої дільниці своїми діями перешкоджав здійсненню виборчого права виборцям, а саме не пускав виборців до приміщення виборчої дільниці (справи № [647/2940/20](#), №[647/2943/20](#), №[647/2944/20](#), №[647/2945/20](#), №[647/2941/20](#)); особа не надала можливості виборцю реалізувати своє виборче право, шляхом голосування на дому (справа № [766/19110/20](#)).
За те, що голова ДВК №530250 Карлівського району Полтавської області відкрила ДВК о 8 год.30 хв, її вину було визнано, проте звільнено від відповідальності за малозначністю, обмежившись усним зауваженням (справа № [531/1732/20](#)).
справу № [539/3626/20](#) щодо недопуску до приміщення виборчої дільниці після 20 години;

Стаття Кримінального кодексу	Вироки	На розгляді в судах	Закрито провадження
157 (Перешкоджання здійсненню виборчого права)	0	10	2
158 (Надання неправдивих відомостей до органу ведення ДРВ або інше несанкціоноване втручання в роботу ДРВ)	5	12	0
158-1 (Незаконне використання виборчого бюлетеня)	14	17	0
158-2 (Незаконне знищення або пошкодження виборчої документації)	0	0	0
158-3 (Фальсифікація, підроблення, викрадення, пошкодження або знищення виборчої документації)	6	10	5
159 (Порушення таємниці голосування)	0	0	0
159-1 (Порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму)	0	1	0
160 (Підкуп виборця, учасника референдуму, члена виборчої комісії або комісії з референдуму)	3	8	0
Всього	28	58	7

1

Відсутність вироків за ст. 157 КК України (та неоднорідна практика застосування вказаної статті під час досудового розслідування свідчить про те, що у правоохоронних органів та судів є труднощі щодо кваліфікації діянь як “перешкоджання вільному здійсненню виборцем виборчого права”, “перешкоджання діяльності іншого суб’єкта виборчого процесу”. Особливо актуальне це питання в контексті перешкоджання кандидатам на місцевих виборах здійснення агітаційної діяльності (випадки знищення чи пошкодження зовнішньої політичної реклами, розповсюдження негативної інформації про кандидата у листівках, в мережі Інтернет тощо). Також в певній мірі відсутність вироків за цією статтею зумовлена складністю доведення умислу та фактично запровадженням ст. 212-24 КУПАП.

2

Для покращення протидії з “виборчим туризмом”, пропонуємо викласти частину 1 статті 158 КК таким чином: “1. Подання особою неправдивих відомостей до органу ведення Державного реєстру виборців щодо себе або іншого виборця - караються штрафом від трьохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років.”

3

В цілому можна відзначити позитивний ефект змін щодо декриміналізації діяння щодо пошкодження, приховування, знищення свого виборчого бюлетеня виборцем на місцевих виборах 2020 року (наразі - це ст. 212-23 КУПАП). Проте є проблема із застосуванням норм щодо декриміналізації діянь судами, які розпочали судовий розгляд справ щодо порушень виявлених під час парламентських та президентських виборів 2019 року.

4

Статистика щодо 159-1 КК засвідчує, що існуючий сьогодні порядок накладення санкцій за порушення законодавства у сфері фінансування виборчих кампаній є неефективним та потребує внесення цілого ряду змін, як до Кодексу про адміністративні правопорушення, так і до Кримінального кодексу України